

سی داستان درباره ارواح

گزارش چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی تصویرگری تتریو (ایتالیا)

و

گفت‌وگو با فریده خلعت‌بری، داور این نمایشگاه

بنفشه عرفانیان

چهاردهمین نمایشگاه بین‌المللی تصویرگری تتریو ایتالیا، روز یکشنبه ۲۹ ژوئن ۲۰۰۸ میلادی، برابر با ۹ تیر ماه ۱۳۸۷ شمسی، در محل موزه شهر کیوجیا (ونیز) با حضور شماری از تصویرگران راه یافته به کاتالوگ از سراسر دنیا، رایزن فرهنگی ایران، رایزن فرهنگی استرالیا، شهردار کیوجیا، داوران مسابقه و رئیس نمایشگاه افتتاح شد. دآوری نمایشگاه در اسفند ماه در کیوجیا برگزار شد و یازده داور از کشورهای مختلف، از جمله سرکار خانم خلعت‌بری از ایران، در آن حضور داشتند. داوران از میان پانصد شرکت‌کننده در این نمایشگاه، ۳۹ نفر را در سه بخش برای حضور در کاتالوگ برگزیدند. از این ۳۹ نفر، ۲۴ نفر ایرانی بودند. سال گذشته، در کاتالوگ این نمایشگاه حتی یک نفر ایرانی هم حضور نداشت. جای بسی شگفتی و البته خوشحالی است که از ۹ نفر دریافت‌کنندگان جوایز اصلی، ۵ نفر ایرانی بوده‌اند. تتریو تنها نمایشگاه تصویرگری در جهان است که در خلال آن، هنر هنرمندان مورد ارزیابی حقیقی قرار می‌گیرد. در این نمایشگاه، موضوع آثار مشخص می‌شود و هنرمندان ملزم به خلق آثار برای این موضوع هستند. حتی اندازه آثار هم مشخص می‌شود و همچنین تعداد آثار مشخص و محدود است. (۵ فریم برای داستانی که خود تصویرگر باید درباره ارواح بنویسد و یک جلد برای بخش ارواح). موضوع بخش نخست مسابقه «ارواح» بود. بخش دوم کتاب‌سازی و بخش سوم تک‌تصویری از شهر کیوجیا، از منظر یک بازدیدکننده بود و هنرمندان مجاز به شرکت در هر سه بخش بودند. برای بخش دوم داستان داده شده بود، اما تصویرگران می‌توانستند داستان‌هایی را که خود انتخاب می‌کردند، به تصویر درآورند. شرکت‌کنندگان این نمایشگاه، موظف‌اند ابتدا ثبت‌نام کنند و پس از پذیرفته شدن، تصویرگری‌های خود را بفرستند. بنابر اظهار «آدو دوگراندیس»، رئیس نمایشگاه، از آن‌جا که هدف، خسته کردن و در نتیجه کاهش توانایی داوران نیست، آثار بیش از ۵۰۰

نفر، به عنوان شرکت کننده برای داوری، پذیرفته نخواهد شد. سایر متقاضیانی که پشت درهای بسته مانده‌اند، مجبور به ثبت نام برای سال‌های آینده هستند. در بخش نخست مسابقه ۳۰ نفر پس از داوری، به کاتالوگ راه یافتند که عبارتند از: فرانکی اسپارکی از استرالیا (برنده جایزه اول)، سوزان مهیر از آمریکا (برنده جایزه دوم)، هدی حدادی از ایران (برنده جایزه سوم)، انریکو فیلیپه رامی رزتو رالبا از مکزیک، روگرو اسناگر از برزیل، ندا عظیمی از ایران، سحر بردایی از ایران، پایولینا بارازاگومز از مکزیک، حسین بیات از ایران، بهنوش بهزادی آزاد از ایران، لاورایانچی از سوئیس، غزاله بیگدلو از ایران، علی بوذری از ایران، کیارا اتولا از ایتالیا، نگین احتسایان از ایران، سعید انصافی از ایران، بنفشه عرفانیان از ایران، مرجان فرمانی از ایران، مایا سمین گارسیالوپز از مکزیک، بلن گارسیامولزوی از مکزیک، سحر حق گو از ایران، مهناز هاشمی اقدم از ایران، سام کشمیری از ایران، شراره خسروانی از ایران، فرشته نجفی از ایران، لورن رولوپنگ از آمریکا، مرجان وفاییان از ایران، الیزا ویگنالی از برزیل، ویلیام ونزل از آمریکا و مرتضی زاهدی از ایران.

انتخاب هیأت داوران

در بخش «ارواح» نفر اول، فرانکی اسپارک از استرالیا، به خاطر توانایی‌ها و مهارت‌های تکنیکی در ترکیب‌بندی، خلق روایتی زیبا، کنایی، فرهنگی و لذت‌بخش. نفر دوم، سوزان مهیر از آمریکا، به دلیل انتخاب داستانی مهیج با سطح روایی بالا که تصاویری با بیانی خاص بر اساس المان‌های رنگی و شخصیت‌پردازی‌های قومی خلق کرده است و اصالت بازنمایی در تصاویر. نفر سوم، هدی حدادی از ایران. خواننده از روی جلد می‌تواند از پیش بفهمد که ارواح فقط آن‌هایی که در سنت و روایات آمده نیستند، بلکه تصاویر دیگری از زندگی روزمره ما از ارواح داده شده است. رنگ‌های ملایم زبانی بیانگر به آثار داده‌اند. در بخش کتاب‌سازی، برنده سمیرا زمانی اعلام شد، به دلیل حکایتی ساده از رئالیسم جادویی، با حال و هوای داستان‌های مشهور جهانی ژداری (Gianni Rodari) و تصویرسازی‌های با سلیقه‌ای که زیبا هستند و تازگی، سادگی، صراحت و استفاده از سبک زنده گرافیک در کنار هم قرار داده شده‌اند.

هنرمندان دیگری که انتخاب شدند:

- فرانکی اسپارکی از استرالیا: به خاطر داستان سرگرم‌کننده، کلمات متن کم هستند، اما بسیار تأثیرگذارند و تصاویر به ندرت تأثیر بیانگر دارند.

- مرتضی زاهدی از ایران: به خاطر اصالت کتاب و ارائه نمونه‌ای نخستین به عنوان یک الگو برای کتاب‌سازی

- برندگان تصویرسازی بخش «مسابقه شهر کیوجیا از منظر یک بازدیدکننده»: برنده اول، سام کشمیری از ایران: به خاطر استفاده از عناصر شهر کیوجیا و چشم‌انداز تاریخی و معماری که آزادانه تعبیر شده‌اند و با روشی تخیلی و با تزییناتی که حس جشن و شادی و طنزی با وقار دارند، به نمایش درآمده‌اند.

برنده دوم: دیوید لارا از مکزیک: شهر کیوجیا در مرکز اثر نشان داده شده است و چشم‌اندازی دقیق آسمان ابری را از آبی که انعکاس ساختمان‌ها در آن افتاده، جدا می‌کند. این اثر ما را دعوت می‌کند تا شهری با فریبندگی رازآلود را تجربه کنیم.

برنده سوم: سمیه صالح شوشتری از ایران: در این اثر، قایق‌ها، پل‌ها، خانه‌ها، کشتی‌ها، برج‌ها و بسیاری عناصر واقعی و تخیلی با قدرت رنگ وقتی که ترکیب‌بندی و توصیفات تخیلی را به تعادل می‌رساند، در کنار یکدیگر قرار گرفته‌اند.

ثبت نام هنرمندان ایرانی بر عهده انتشارات شباویز و هزینه شرکت در نمایشگاه ۶۷ یورو بود که با مذاکرات طولانی، این رقم به ۱۰ یورو برای ایرانیان کاهش پیدا کرد. تصویرگران راه یافته به کاتالوگ، با پرداخت قیمت تمام شده کاتالوگ و نه قیمت فروش آن، یعنی ۲۰ یورو کاتالوگ را دریافت کردند و هزینه انتقال کاتالوگ به ایران و ارسال تصاویر و بازگرداندن تصاویر راه نیافته به کاتالوگ نیز بر عهده شباویز بود. پیاداست، هم شرکت در نمایشگاه و صاحب کاتالوگ شدن و هم پذیرفته نشدن در این نمایشگاه، هزینه سنگینی داشته است!

در ادامه، خلاصه نظر برخی از دست‌اندرکاران این نمایشگاه، برای آگاهی بیشتر از کم و کیف نمایشگاه، از نظر خوانندگان خواهد گذشت و سپس با فریده خلعت‌بری، یکی از داوران مسابقه تصویرگری تریو و مدیر انتشارات شباویز، گفت‌وگویی خواهیم داشت.

- مارکو بلینجری، مدیر مؤسسه فرهنگی ایتالیا در مکزیک:

در شش سال اخیر از انجمن فرهنگی تتریو دعوت شد که نمایشگاه و مسابقه «شهر کیوجیا» را در نمایشگاه کتاب شهر مکزیک برگزار کند و در طول این مدت، همکاری بین تتریو و مؤسسه ما به شکلی دوسویه انجام شده است. ثمره این تجربه که در طی سالیان به بلوغ رسیده است، تصمیم وزارت امور خارجه ایتالیا، برای گنجانیدن نمایشگاه «ارواح» در برنامه رسمی و شرکت ایتالیا، به عنوان مهمان افتخاری در بیست و دومین دوره نمایشگاه "Feria Internacional del libro" بود که از ۲۷ نوامبر تا ۷ دسامبر ۲۰۰۸ برگزار شد. این ماجرا که با حمایت قدرتمند فرهنگی همراه بوده است، فرصتی ارزشمند برای شکوفایی هنرمندان مؤثر و تبادلات فرهنگی میان جوانانی با ملیت‌ها، تجربیات و آموزش‌های متفاوت به وجود آورده و به گسترش مفهوم تصویرسازی به عنوان شیوه‌ای برای روایت داستان با استفاده از تصاویر کمک کرده است. می‌دانیم که

تصویرگری فرم هنری تلقی می‌شود که طی قرن‌ها با متون مکتوب تعامل داشته و برخی از کتاب‌های کودکان را به شاهکارهای حقیقی خلاقیت بشری تبدیل کرده است. این تصاویر میراث‌های فوق‌العاده تکنیک‌ها، تفکرات، سنن و تجربیات بصری‌اند که باید به روش‌های مناسب منتشر شوند. تنوع فرهنگی همانند تنوع بیولوژیکی، منبعی خارق‌العاده تلقی می‌گردد که تجربیات، روابط و دانش کشورهای گوناگون را شکل می‌دهد. از آنجا که این نمایشگاه، با ورک‌شاپ‌های هنرمندان و شرکت دادن کودکان در خلق کتاب‌ها و جلسات گفت‌وگو و نقد و بررسی داوران و دیگر متخصصان همراه شده، در میان منتقدان و عموم مردم موفقیتی بزرگ را به ثبت رسانده است.

- آدودو گراندیس، رئیس انجمن فرهنگی تتریو:

نتایج چهاردهمین دوره مسابقه بین‌المللی تصویرگری «شهر کیوجیا»، با مضمون ارواح و با همکاری بخش فرهنگ و آموزش شهر کیوجیا و تحت حمایت رئیس‌جمهور ایتالیا و وزارت امور خارجه و وزارت فرهنگ و منطقه «ونتو» و استان ونیز، سازمان‌دهی شد. این مسابقه با ۱۴ سال سابقه، بخش مهمی از تاریخ تصویرگری در کشور ایتالیا شده است. بسیاری از تصویرگران مشهور امروز، برای اولین بار در این‌جا حضور پیدا کرده‌اند. وقتی برمی‌گردیم و به کاتالوگ‌های نمایشگاه می‌نگریم، می‌بینیم آن‌ها منابع مطالعاتی ماندگار و پاسدار حافظه نخستین جلوه تصویرگرانه و آموزشی بوده‌اند که به صورت کارهای هنری درخشانی شکفته‌اند. مفتخریم که به مدت دو سال، انجمن فرهنگی تتریو مدال افتخار رئیس‌جمهوری ایتالیا را دریافت کرده است. علاوه بر نمایش آثار در ایتالیا، نمایشگاه در شهرهای بسیاری در دنیا مانند استراسبورگ، ساوانا، آتلانتا، آدیس‌آبابا، لیسبون و مکزیکو خواهد گشت. نمایشگاه بین‌المللی کتاب "Guadalajara"، به دلیل شرکت ایتالیا به عنوان ملت میهمان، وزارت امور خارجه ایتالیا، انجمن تتریو را به عنوان سمبل جهان تصویرگری در ایتالیا انتخاب کرده که نماینده نمایشگاه بین‌المللی ارواح است.

- روبرتو دنتی، نویسنده کتاب کودک:

بخش «ارواح» به هنرمندان این امکان را می‌دهد تا خلاقیت خود را بروز بدهند؛ زیرا تصاویر باید روایتی پیشنهاد شده را بدون استفاده از کلمات دنبال کنند. در بخش سوم، با جوهره فرهنگی تصویرگری روبه‌رویم که گستره بی‌نهایت نقاشی و تصویر را در بر می‌گیرد. این بخش، دعوتی آزاد از کسانی است که قادر به ارائه ترجمانی از یک چشم‌انداز با ابزار رنگ هستند که فراتر از زبان عکاسی عمل می‌کند.

- والتر فوچساتو، خبرنگار و منتقد هنر:

این نمایشگاه هدفی بین‌المللی را دنبال کرده است. در واقع در سال‌های اخیر، بیش‌تر جوایز به هنرمندان جوان فرانسوی (در مقایسه با آمریکا و ژاپن) تعلق گرفته است. در این بین، هم‌چنین می‌توانیم نمایندگان فرهنگ‌هایی را که کم‌تر شناخته شده‌اند، بباییم. اما امسال ما تعداد بسیاری هنرمند ایرانی داریم که ما را شگفت‌زده می‌کنند. البته این اولین بار نیست که از این کشور شرکت‌کننده داریم و هنرمندان مهم بسیاری را می‌توانیم در مسابقات ببینیم. در هر صورت در سال ۲۰۰۸، از نظر کمیت و کیفیت، شاهد یک پیروزی غیرمنتظره و خوشایند و حقیقی برای هنرمندان ایرانی بوده‌ایم. باید بگویم که ایران می‌تواند به فرهنگ خاص و نمادین خود ببالد و ردپای این فرهنگ را می‌توان در آثار مشاهده کرد.

گفت‌وگو با فریده خلعت‌بری، یکی از داوران مسابقه

- خانم خلعت‌بری، به عنوان یکی از داوران، این مسابقه را چه‌گونه ارزیابی می‌کنید؟

- تتریو یکی از هنری‌ترین نمایشگاه‌هایی است که برگزار می‌شود. ابعاد کار کاملاً با همه جا متفاوت است و هر کسی در عین این که با یک موضوع واحد کار می‌کند، تفکر خود را که متفاوت است، نمایش می‌دهد. قطع کار در تتریو همه جا یک اندازه و تعداد تصاویر مشخص است و چون همه چیز مشخص است، آن چه امتیاز تصویرگر محسوب می‌شود، هنر تصویرگری است. یک اندازه بودن ابعاد کارها، باعث به وجود آمدن کاتالوگ بهتری می‌شود.

- موضوع سال قبل درباره چه بود؟

- «ورای آینه‌ها» که در حقیقت برداشت هر کس درباره این بود که وقتی در آینه نگاه می‌کند، چه چیزی می‌بیند.

- چه موضوع جالبی! این موضوع می‌تواند خیلی داستانی باشد.

- بله، موضوعات تتریو همیشه قابلیت‌های تصویرگری زیادی در خود دارند. مثلاً امسال هم تلقی معمول از ارواح، به معنی موجوداتی نبود که انسان را می‌ترسانند، بلکه روح می‌تواند روح تفکرات یا احساسات باشد که در داستانی قرار بگیرد و یا چیزهای دیگر که بستگی به نگاه هنرمند پیدا می‌کند.

- موضوع سال آینده هم مشخص شده؟

- برای سال آینده، موضوع «بازی‌های محلی و سنتی» در نظر گرفته شده و این که پشت این بازی‌ها چه فکری وجود داشته.

- این طور که پیداست، تتریو در انتخاب موضوع‌ها جهت‌گیری بومی هر کشوری و سنن و آیین مربوط به آن را هم مد نظر دارد و این رویکرد خوبی است که وقتی کاتالوگ نمایشگاه را ورق می‌زنیم، با گوناگونی رنگارنگ فرهنگی زیبا هم روبه‌رو می‌شویم.

- بله، دقیقاً. در عین حال که تفاوت‌ها را به نمایش می‌گذارد، یک وحدتی به خاطر موضوع در خود دارد.

- آیا تتریو در مورد سن مخاطب کارها محدودیتی دارد؟ به‌طور مثال جشنواره بولونیا که آن هم در ایتالیا برگزار می‌شود، از کودک تا بزرگسال را در بر می‌گیرد.

- کارها باید در حوزه کودک و نوجوان باشد.

- مدت نمایشگاه چه قدر است؟

- نمایشگاه در ۲۸ کشور به مدت سه سال گردش دارد و در طول این مدت، هر کسی می‌تواند به تصویرگر پیشنهاد کار بدهد و بسیاری از کارهایی که انتخاب شده، بعداً کتاب شده‌اند. درباره روند داوری برای‌مان بگویید.

- وقتی یازده داور با تجربه متفاوت دور هم جمع می‌شوند، منهای چهار نفر که از ایتالیا بودند، خودش تنوع در دید و نگرش به کار تصویرگری به وجود می‌آورد. در مسابقات کلاً تعداد داورها بین ۵ تا ۱۱ نفر است که هر چه تعداد بیشتر باشد، به دلیل تکرر آراء، نتیجه بهتر خواهد بود. تعداد پذیرش کارها در تتریو محدود است؛ یعنی بیش‌تر از ۵۰۰ کار قبول نمی‌کنند، اما در بولونیا سه هزار کار قبول می‌شود و تعداد داورها پنج نفر است و در نتیجه داورها خسته می‌شوند.

- حضور شما به عنوان یک داور ایرانی چه‌گونه بود؟

- من سعی می‌کنم امکان داوری ناسالم را کم کنم؛ یعنی از اول نمی‌گذارم کشور مربوطه هر تصویرگر مشخص شود و باید هنر و اثر به وجود آمده داوری شود. وقتی این‌طور نباشد، مثلاً بسته‌ارسالی از ایران را یک گوشه می‌گذارند و تصمیم می‌گیرند از ایران فقط ۱۰ تصویرگر انتخاب کنند و بسیاری از آثار خوب، به این شکل نادیده گرفته می‌شود. در مرحله اول داوری عده‌ای از آثار حذف شدند و در مرحله نهایی که باید ۳۰ کار برای کاتالوگ انتخاب می‌شد، ۲۵ نفر انتخاب شدند و ۵ اثر کم داشتیم. در این زمان کسانی که داور نبودند و مسئول برگزاری بودند، اعلام کردند که از ۲۵ اثر، ۱۹ اثر متعلق به ایران است. این یک شوک عظیم برای ایتالیایی‌ها بود و ادو، رئیس نمایشگاه گفت: من دارم از دولت ایتالیا پول می‌گیرم و آن‌ها حمایت‌کننده کار هستند و ایتالیا (تتریو) دو سال پی‌درپی جایزه اول فرهنگی را گرفته تا فقط هنر ایران را معرفی کند! از این‌جا به بعد روند داوری ناسالم شد. برای انتخاب ۵ تا کسری کار، مجبور شدیم دوباره کارها را ببینیم که تا حد امکان ایرانی هم انتخاب نشود و حتی می‌خواستند از ۱۹ تا هم کم کنند و من بسیار عصبانی شدم. متأسفانه یکی از داورهای ایتالیایی، نمره‌های قبلی را خط می‌زد و امتیازهای تکنیک، خلاقیت و فضاسازی را کنار می‌گذاشت. کارهایی که از ایران فرستاده شد، همه در نوع خود کارهای بسیار خوبی بودند. حضور داوران ایرانی مهم است؛ زیرا نماینده ایران هستند.

- درباره برندگان این مسابقه چه نظری دارید؟

- از نظر من جایزه‌ها را باید ایرانی‌ها می‌گرفتند. اگر آن داور ایتالیایی امتیازها را عوض نکرده بود، در بخش اول هم هر سه جایزه را می‌گرفتیم. مثلاً در بخش کتاب‌سازی، کار مرتضی زاهدی باید جایزه اول را می‌گرفت، اما گفتند چون قابلیت تولید

تجاری ندارد، نمی‌تواند جایزه بگیرد. در صورتی که من و یک فرانسوی به عنوان ناشر آن‌جا بودیم و گفتیم ما که ناشر هستیم، این قابلیت را تأیید می‌کنیم. سام کشمیری تنها کسی بود که با صد در صد رأی انتخاب شد. در حالی که در قسمت اول برنده فقط ۵۰ درصد رأی را داشت. یکی از دلایلی که امسال با وجودی که دعوت شد، قبول نکردم داور باشم، همین مسائل بود. این مشکل را در بلگراد نداشتیم؛ چون بلگرادی‌ها عادت کرده بودند که چند سال ایرانی‌ها جایزه بگیرند.

- چه پارامترهایی داوران را تشکیل می‌داد؟

- رویکرد داورها جهانی بود و زیبایی کار اهمیت داشت.

- درباره سفر به تتریو بگویید. سفرتان چه طور بود؟

- دو سفر داشتیم که یکی سفر داوران بود که با فشار و تنش زیادی همراه بود و ناراحت و خسته‌ام کرد. سفر دوم برای مراسم بود که ایتالیایی‌ها نمی‌پذیرفتند برندگان ایرانی برای گرفتن جایزه حضور نداشته باشند. البته تا حدی حق داشتند؛ چون می‌خواستند با برندگان مصاحبه کنند. بعد از نمایشگاه نامه‌ای نوشتم که تمام اعتراضاتم به روند داوران را در آن عنوان کردم. - به دور از همه حرف و حدیث‌ها، هر وقت ایرانی‌ها خارج از جغرافیای ایران مطرح و دیده می‌شوند، من به عنوان

یک ایرانی به خاطر کشورم خوشحال می‌شوم. می‌بینم نگاه خارجی‌ها نسبت به ایران و هنر ایران یک پله بالا رفته و حرفه‌ای‌تر شده است. امسال در تتریو، هنرمندان جوان و تازه‌نفس ایرانی هم شرکت داشتند که این می‌تواند یک تشویق برای آن‌ها باشد تا کارهای بیش‌تر و بهتری از آن‌ها ببینیم. نظرتان در این مورد چیست؟

- من هم بسیار خوشحالم، اما متأسفانه یکی از چیزهایی که تصویری امروز ایران را آلوده می‌کند، خودم‌محوربینی کسانی است که چند سالی سابقه کار دارند. در سنت جوانمردی ایرانی، همیشه رسم بر این بوده که پیش‌کسوت‌ها امکان مطرح شدن جوان‌ترها را بدهند و از جوانان حمایت کنند، اما امروز همه انحصارطلب شده‌اند. یکی از نقاط قوت تتریو این بود که میدانی برای عرضه توانایی‌های جوان و نو وجود داشته باشد. امسال نصف آثار کاتالوگ را تازه‌کارها تشکیل می‌دهند.

- از نظر من تجربه کاری در تصویری، بخشی به داشتن کتاب‌های زیاد و حضور داشتن در بازار تصویری است، اما کسی که کتاب‌های کم‌تری دارد و با وسواس سفارش قبول می‌کند، خیلی حرفه‌ای‌تر از کسی است که فقط تعداد کتاب در درجه اول اهمیت برایش قرار دارد. خیلی از تصویرگرها شاید هنوز کتاب نداشته یا یکی - دو تا کتاب چاپ کرده باشند، اما با همان یکی - دو تا دنیایی حرف زده‌اند. البته می‌دانیم که سفارش گرفتن

فقط منوط به هنرمند بودن و ارزش هنری کار نیست و مراحل جالبی دارد که وارد بحثش نمی‌شوم، اما چیزی که باید درباره حرفه‌ای بودن یا هنرمند بودن مورد قضاوت قرار بگیرد، علاوه بر حضور در بازار کار، باید خود کار باشد.

- هنر انحصارپذیر نیست و مال همه است و اگر کسی استعداد دارد، باید بتواند خود را نشان دهد. تمام آن‌هایی که امروز اسم و رسمی دارند، روزی تازه‌کار بودند. همه آن‌ها با هم سرمایه‌های ملی محسوب می‌شوند.

- نباید فراموش کرد که نسل جدید اگر خامی‌هایی داشته باشد، با هوش‌تر از نسل قبل از خودش است؛ چون بر شانه‌های تجربیات هنری و بصری نسل پیشین خود ایستاده است و با مخاطب هم‌عصرش بهتر و سریع‌تر می‌تواند ارتباط برقرار کند.

- تحلیل بسیار درستی است. ما باید برای ارتباط با مخاطب کودک، تا آخر عمر کودک بمانیم. من خودم نویسنده هستم. اگر روزی از کودک وجود جدا شوم، نمی‌توانم برایش داستان بنویسم. بنابراین، تصویرگر باید مخاطبش را بهتر بشناسد. آخرین کتاب «کوتا پاکوفسکا»، در فرانسه منتشر و به عنوان زیباترین کتاب فرانسه انتخاب شد. کوتا سال‌های سال است که کار می‌کند و هشتاد ساله است. او الگوی بسیاری از تصویرگران در ایران و دنیا بوده و مهم این است که کتابی که کار کرده، در دنیا تأثیرگذار شده. پس تعداد کار چاپی عیار و ملاک تصویرگری نیست و مهم‌تر از آن کیفیت کتاب است. هنرمندان ایرانی باید قدر خود و هنر خود را بدانند؛ زیرا بسیار توانمند و خلاقند و باید به جای حواشی، به اصل کار بپردازند. ما می‌توانیم در دنیای تصویری، حرف اول را بزنیم.

- امیدواریم همیشه همین‌طور باشد و صنعت نشر ما هم پویاتر شود و ناشران در زمینه‌های متنوع‌تری و با تصویرگران متفاوت کار بکنند، نه فقط با یک تعداد محدود. از این گذشته، گویا برخی از کارها در تتریو می‌تواند کتاب بشود؟

- باید ناشران پیشنهاد بدهند، اما کار هدی حدادی در انتشارات شبابویز چاپ خواهد شد و داستانش هم نوشته شده و فقط باید تصاویرش کامل شود.

- از شما سپاسگزارم که وقتتان را در اختیار ما قرار دادید.

